

Hieruit blijkt dat er verschillende karaktertypen zijn op grond van de fantasie. Zij die de wetten Gods omtrent de waarheid ongehoorzaam zijn fantasieeren maar raak, en verkrachten ten slotte hun geweten als zij leugen spreken. Zij die schoorvoetend Gods waarheidswet volgen, hebben niet de moed en de lust om hun verbeelding aan banden te leggen, noch om hun fantasieleugens eerlijk te bekennen. Alleen zij, die door den Geest en het Woord Gods geleid worden, gehoorzamen de waarheid, ook al moeten zij daartoe hun fantasie aan banden leggen en zichzelf verloochenen.

Het religieus geloof, als we zoo het gelooven in God door Christus mogen noemen, steunt ook op de verbeelding. Zie maar hoe kinderen zich den troon van God voorstellen, en soms meenen bezoek van den Heere Jezus en de Engelen te zullen ontvangen. De Schrift helpt ons als ouders om die jeugdige fantasie te corrigeren, door de beschrijving van de indeeling van den tabernakel, die naar het voorbeeld van den hemel gemaakt is. Op volwassen leeftijd zijn de geloovigen zelf in staat om zich het panorama van de Schepping en Herschepping, door God ons geopenbaard, uit te beelden. Hierbij kunnen fantasieprikkels schadelijk voor het geloof werken. Eerstens door van Gods openbaring dingen af te doen of er aan toe te doen, waartegen de H. Schrift ons viermaal waarschuwt, n.l. Deut. 4:12, Spr. 30 en Openb. 22. In de tweede plaats door te meenen, dat wij evenals de profeten en de apostelen organen van Gods openbaring zijn, en van God woorden of verschijningen ontvangen. Het oordeel Gods over de valse profeten en apostelen is voor ons een waarschuwing om de fantasie in toom te houden. De roeping van de dienaren des Woords is in dezen om Gods Woord onvervalscht te brengen tot de gemeente en haar te wijzen op de gevaren van droomen en gezichten, die door een dwalende fantasie bij ons worden opgewekt. Ook past het hen om met ernst te spreken van de eeuwige dingen, opdat jeugdigen niet den indruk krijgen, dat zij spreken van denkbeeldige dingen, die ook anders kunnen voorgesteld worden.

In de persoonlijke geloofservaring speelt de verbeelding, die op het heden en het verleden betrekking heeft, eveneens een gewichtige rol. De bekeering van een zondaar begint met inkeer tot zichzelf, afkeer van de zonde en toekeering naar God. Dan ontstaat een droefheid over verleden zonden, die alleen door God zelf weggenomen kan worden. Bij koning David werkte de fantasie in zijn zondebewustzijn zoo krachtig, dat hij moest klagen: „Mijn zonde is steeds vóór mij”. Hij zag door de kracht van de verbeelding zijn zonde tegen God zweven in een gezichtsveld, dat van zijn oogen niet wilde wijken. Men vergeet hierbij niet, dat David een echtbreker en moordenaar was geworden, zoodat wij zijn ervaring niet tot maatstaf mogen stellen voor onze dagelijksche bekeering. Toch ligt hierin een wenk, dat wij bij het zondebelijden in onze binnenkamer onze zonden niet door oppervlakkigheid mogen vergeten en verdoezelen. Met behulp van onze verbeelding kunnen wij ons voorstellen hoezeer wij door ons spreken of doen God gekrenkt hebben, opdat ons gebed om vergeving des te inniger en dieper zij. Een slapend geweten kan door de kracht van de verbeelding ontwaken en overtuigd worden van zonde. Maar ook kan de verbeelding onze zonde als te groot voorstellen, en ons daarbij suggereeren, dat er geen vergeving daarvan is, zooals bij Kain. Het belijden van zonden moet dus geschieden met nuchterheid en met inzicht in de werkelijkheid, die de Heilige Geest ons in het Woord voor oogen houdt.

De geloofsdaad zelf, waardoor ik als zondaar Christus aanvaard als mijn Borg, is geen daad van het redeneerend verstand, maar van den ganschen mensch als één geheel. Zulks blijkt uit hetgeen de Heilige Schrift ons leert van het vertrouwen op Gods beloften in Christus en het toevlucht nemen tot den troon der genade. Deze daad gaat niet buiten de verbeelding om, maar wordt door haar versterkt onder de leiding des Heiligen Geestes. Hierbij zij men voorzichtig, dat men van het heilige geen spel der verbeelding make. Sommigen weten te verhalen van den bloedwreker, die hen op de hielen zat, en van het nog in tijds aangrijpen van de hoornen des altaars, doch dit is geen ervaring maar een vergelijking van hun angst bij die van een vluchteling in de dagen van Israël. Het Methodisme bij Spener en Francke dorst zelfs de graad van dezen te bepalen door bij jeugdigen een Buszkampf te vorderen. De Heilige Schrift stelt echter het geloof van Lydia en dat van den stokbewaarder op één lijn en vermijdt daardoor alle methodisme op dit terrein. Wat de verbeelding wel doen kan is dit: ze kan ons met behulp van vergelijking den afstand doen beleven tusschen God en den zondaar, en daarna de toenadering Gods in Christus. Aangezien onze verbeelding evenals ons verstand en gevoel verduisterd is door de zonde, voegen we hier aanstonds bij: onder de controle van Gods Woord. Christus gebruikt in Zijn gelijkenissen vaak het beeld van een deur die op het nachtslot is gedaan, om onzen nood van vervreemding tegenover God te tekenen. Maar Hij bezigt ook de beelden van een verlangend uitzienden vader, of

van een barmhartig vorst, om Gods afdalende liefde tot den zondaar te tekenen.

Men onderscheide daarom bij het oefenen van geloof in Christus tusschen het onaanschouwelijk en het aanschouwelijk denken van de waarheid. De kinderen gaan bij normale ontwikkeling langzaam over van het aanschouwelijke naar het abstracte (onaanschouwelijke) denken. De apostel Paulus zegt van zijn jeugd, dat hij sprak, dacht en redeneerde als een kind, d.w.z. in concrete (aanschouwelijke) vormen. Hiermede moet de dienst des Woords in huis en school rekening houden, anders gaat Gods Woord de kleinen voorbij door onze schuld.

Ook bij de volwassenen, die nog kinderlijk denken, moet Gods Woord zooveel mogelijk aanschouwelijk worden gemaakt. De Heilige Schrift onderscheidt wereldsgezinden die met melk gevoed moeten worden, 1 Cor. 3, en zwakgeloovigen die met melk gevoed worden, Hebr. 5. Deze moeten onderwezen worden in de grondbeginselen van de Christelijke leer. Hieruit mag men afleiden, dat met het aanschouwelijk denken van sommige gemeenten moet gerekend worden in den dienst des Woords. Dit wil niet zeggen, dat de prediking uit verhalen en gelijkenissen moet bestaan, want daarin is meer water dan melk. Neen, het mandaat van de Evangeliedienaren is: Predik het Woord, niet als de lucht slaande, maar met hartenveroverende kracht. Beginnende als een generaal, die op de parade bij zijn manschappen gaat staan, wekke de dienaar eerst de verbeelding op door de feiten van de Schrift voor de oogen te schilderen. Doch daarna geve hij de waarheid in haar abstracten vorm, zooals de Schrift doorgaans doet, want het grootste deel van de gemeente denkt onaanschouwelijk en blijft onbevredigd als Gods Woord niet uitspreekt in zijn vollen rijkdom. Door deze methode van onderwijzen wordt het geloof niet alleen gewekt maar ook versterkt. Dan werken geloof en fantasie samen in goede harmonie.

L.

Kuyperiana.

VI.

Intense belangstelling toonde Kuyper steeds voor de Chr. Geref. Kerk. Dikwijls is hij in discussie met allerlei leidende figuren uit die kerk.

Meermalen sprak Kuyper uit, dat hij, indien hij bij de Cock was geweest in Ulrum, hij met de Cock zou zijn meegegaan.

Men leze in „De Heraut” van 1 October 1882 het volgende:

In verband hiermee sta daarom hier reeds nu een korte toelichting van de meermalen geuite meening: „De uitgedrevenen hebben mijn sympathie, niet de uitgewekenen”.

Een deel broeders hebben kort na '30 drang der conscientie gevoeld om te handelen in strijd met Synodale ordinantiën. Ze zijn deswege behandeld op een wijze, die hen kerkrechtelijk van het hun toekomend recht beroofde. Dat ze hertegen ingingen, was naar recht. En dat ze na botsing en gevolgd uitzetting zelf de handen aan het werk sloegen, is naar eisch van het gereformeerde kerkrecht volkomen in den haak. Ze verdienen deswege lof!

Da in 1879 gehouden Synode van Dordrecht der Chr. Geref. Kerk beweegt Kuyper tot het schrijven van het volgende stukske (15 Juni 1879):

Twee Synoden zitten op dit oogenblik. Te Dordt een Synode van mannen, die op den bodem der Gereformeerde belijdenis staande, geestelijk aan hun kerk bouwen en er in jubelen mogen, dat hun kerk van jaar tot jaar de muren rijzen ziet.

En te 's-Gravenhage een Synode van mannen, die het stadwerkhuis hebben leeggehaald, om maar alle dienstbare stutten en balken en houvasten en brandladders bij de hand te hebben, zooals de reeds waggelende muren van hun versleten kerk waggelen en dreigen in te bulgen.

We zeggen niet in Dordt een ideaal, al is het in 's-Gravenhage het toppunt van ellende.

Maar toch tusschen die beiden een verschil, dat elke minnaar Christi in de groote kerk zuchten doet: „Waren we in den Haag maar weer zoover als te Dordt!”

Het ideaal zou er natuurlijk dan eerst zijn, indien op den bodem der Gereformeerde belijdenis weer al de leden van het Gereformeerde lichaam in deze landen konden saamwerken.

Zal dat ooit?

Zal men ook voor d a t ideaal te Dordt beziel blijven? Dat is zeker, dat men te 's-Gravenhage het dien weg liever nog niet op ziet gaan.

Althans uit geen ander motief laat zich de stuitende volte face der Groningers verklaren, die het ééne jaar met „het recht der minderheden” dwepen, en een jaar later allen tegen roepen, als er gestemd wordt.

De roep om de vereeniging van alle Gereformeerden binnen één Kerkverband klinkt luid en dringend en onophoudelijk. We geven enkele uitspraken.

Een van 15 Juni 1879:

„Gereformeerd” en kerkelijk niet vereenigd zijn gaat op den duur niet.

Naar den gang van het werk, overeenkomstig den historischen eisch van ons beginsel en voor God goed zal het dus zijn, indien de Gereformeerden, die op dit oogenblik ten onzent in meer dan ééne kerk verdeeld zitten, het begeeren hunner ziel naar hereeniging, ook in hun gebeden voor den Troon opwekken.

Vroeg of laat, tot die hereeniging moet en zal het komen.

Misschien niet langs den weg, dien wij liefst zouden afbakenen. Allicht ook niet langs het pad, aan welks eind de broeders in andere kerken zich die hereeniging liefst voorstellen.

Maar zeker door Zijn weg.

Door den weg van Hem, die in het Hooge en Heilige woont!

Heere, help ons die wegen ontdekken.

Een andere van 25 Januari 1880:

Ten tweede herhalen we onze verklaring, dat naar onze vaste overtuiging alle Gereformeerden in den lande wel zouden doen met zich in een kerk-gemeenschap te vereenigen, om aldus de volle kracht der Christelijke gemeenschap te genieten en een kracht voor de eere van Gods naam in den lande te zijn.

Een derde van 22 Februari 1880. Een week tevoren schreef de Cock in „De Heraut” in een ingezonden aan Kuyper:

„Onze dogmatische beginselen zijn de uwe, en in dezen zijn wij kinderen van één geest. Ook gaat ge hiervan meer dan eenmaal het onduidelijke bewijs.”

Wie den vrede van Jeruzalem liefheeft, moet er naar streven, om al wat in de kerken dezer landen principieel verschilt, ook kerkelijk tot organisatie op eigen voet te brengen.

Vanzelf komt dan alles wat Gereformeerd in historichen zin is, onder één dak.

Want dat is toch voor wie den Christus en zijn Vaderland liefheeft, niet de hoofdzaak, of de kerk der Gereformeerden uit Kampen of uit Leiden beziel wordt.

Hoofdzaak is maar, dat wat saamhoort weer één lichaam vorme, en dat in dit lichaam zulk een geest heersche als in der waarheid Gereformeerd is naar den zin der historie. D.w.z. op het allerzuiverst zich houdend aan het geschrevene en daardoor klevend aan het vleeschgewordene Woord.

En eindelijk nog een vierde, eveneens uit 1880:

En blijkt het dan vroeg of laat, dat er langs drie wegen groepen zich poneeren en als deelen van het Lichaam Christi openbaar worden, die bij zijn Woord leven en beven voor zijn last en in den van God gegeven weg dat Woord niet naar willekeur maar naar de taal des Geestes in de kerkelijke belijdenis hoog houden, zoodat er a. gemeenten van het dusgenaamde grootere genootschap, b. gemeenten van de kleinere Chr. Gereformeerde kerk, en c. kringen van evangelisatie, alle op deze zelfde basis zich bereid toonen, om naar het Woord te handelen, — dan zal Hij, die ons den moed des geloofs in het geloofloze hart schonk, ook den moed der liefde wekken, om deze drie tot één te doen versmelten, en de einduitkomst tot der geloovigen troost en tot eere van den naam zijns Zoons te doen strekken!

Buitengewoon raak en fijn kon Dr Kuyper tekenen en typeeren. Het volgende beeld van de 18de eeuw eist Kuyper in zijn: „De Nuts-beweging” (p. 16—18):

Men neme slechts de moeite, om een oogenblik zich terug te denken in den tijd, waarin ze gesticht werd: de laatste helft der voorgaande eeuw. Nooit was ons volk zoo onfrisch en onsmakelijk, zoo roemloos en krachteloos, zoo verachtelijk als toen. Waar ge Holland's geschiedrolle ook openslaat, nergens vindt ge een zoo jammerlijk, zoo schreiend droevig tijdvak als het dubbel decennium, dat aan het stichtingsjaar der Maatschappij voorafging en op 1784 volgde. Wel scheen alles gelukkig en voorspoed zonder mate ons deel: het geld stroomde, de handel bloeide, de scheepvaart nam al stouter vlucht. Zóó sterk zelfs sloeg de polsslag van het materiële volksleven, dat onze twee-en-half percent's tot 100 op Europa's geldmarkt klimmen konden. Maar in dien uitwendigen bloei had helaas! geheel het leven van ons volk zich veruitwendigd. Zingenot werd ook hier de noodlottige schakel, die van voorspoed naar zelfverlaging leidde. Ook hier was het een hotvieren aan zinnlijken lust, waardoor zich Holland's volk van zedelijke veerkracht beroofde. De glans van het goud verblindde den eens zoo helderen blik. Kwistige overdaad verwijfde den eens zoo fieren mannenmoed. Het werd al meer en zich baden in lauwe, verslappende weelde, een luidruchtig banketten en festijnen, ja een baldadig brassen en zwelgen, waarbij de gastheer steeds onbeduidender, zijn gasten steeds nietiger en zijn zaal en lusters, zijn wijn en disch al meer het een en al werden. Hoe kon het anders of de smaak voor edeler genietingen werd door dien valschen prikkel geheel bedorven, en in laffe pronkvucht alle zuivere kunstzin gedood. Van uit de feestzaal drong die bedwelkende lucht al meer naar buiten, om haar vluchtigen stikstof door al de aderen van ons volksleven te jagen.

Zoo verflauwde de ondernemingsgeest en onttaarde in rentebejag. De nijverheid vond dien rusteloozen wedloop met den nabuur te vermoeiend, en trok zich, waar het moest, liever van Europa's markt terug.

Het staatkundig leven zonk al meer in, en verliep in nepotisme en factiezucht. De letterkunde kwijnde, al werden er boekdeelen vol met onleesbaar geschrijf „vertoogd”, „verhandeld” en „bespiegeld”. De glans onzer dichtkunst werd al meer verdoofd, om niets dan het vermoeiend geflikker van geesteloze rijmelars achter te laten. Het volksonderwijs was tot volkbedervende mechaniek verlaagd. Onze Hervormde Kerk zelfs, deelen in den algemeenen jammer, verstijfde al meer tot een mummie en droef mee af op den stroom. Elk orgaan van ons volksleven i.e.w. begon ontzenuwd te worden. Er was op geen enkel gebied strooming meer in de wateren. Alles stond

stil, en onder de damp g...
Ja, zóó n...
nale lev...
in 't ha...
welaar t...
aanfluit...
Kortom...
Israël's...
stelpend...
in den...
rijkdom...
door de

Vinnig...
taalbederf...
boeiend...
landsch...
De volk...
de vloek

Vroeg...
mond d...
volkstam...
thans he...
woorden...
kunnen...
die dag...
zweeten...
moeten...
borgten...
geweten...
die ze h...
hun on...
verfrons...
blankhe...
sche vo...
nuffig...
sproot...
ge ze w...
niemanc...
en onhe...
komt, ze...
te versp...
deling...
's lands...
dat juis...
overstro...
huisvrie...
binnen...
en spel...
fratsen...
ring te...
het in...
bracht...
handels...
doorspel...
kruiste...
zijn. Or...
niet te...
hun spi...
op zeke...
volgen...
welning...
wordt b...
landsch...
En zelfs...
ken van...
zeer het...
vloed zi...
laat. En...
maar to...
Reiziger...
den, en...
luisterd...
hooren...
het in d...
gebrach...
H.

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

Vóó...
We gavi...
die tege...
de Walde...
opnemen...
weigerin...
bij de „fo...
de richtin...
is bizonde...
Prof. Cam...
Nu is a...
ander te...
wie een...
weigerin...
Daarop is...
omdat di...
niet voor...
Wel ma...
Rivoli da...
trouwelijk...
de zakelij...
collega's):

afkomstig den
oor God goed
orden, die op
ene kerk ver-
naar hereeni-
opwekken.
et en zal het

leest zouden
id, aan welks
die hereeni-

looge en Hei-

rkling, dat
meerden in
in een kerk-
volle kracht
leten en een
in den lande

week tevoren
gezonden aan

en in dezen
ft ge hiervan
sewijs."

teft, moet er
dezer landen
tot organisa-

teerd in his-

istus en zijn
of de kerk
eiden bezielde

ort weer één
alk een geest
eerd is naar
zuiverst zich
door klevend

it 1880:

langs drie
elen van het
ij zijn Woord
len van God
lekeur maar
ke belijdenis
van het du-
enten van de
kringen van
basis zich
handelen, —
loofs in het
d der liefde
verarmelten,
troost en tot
strekken!

per teekenen
de eeuw etst
(p. 16—18):

ogenblik zich
eesticht werd:
oet was ons
roemloos en
aar ge Hol-
ens vindt ge
g tijdvak als
stichtingsjaar

volgde. Wel
er mate ons
e, de scheep-
t zelfs sloeg
en, dat onze
s geldmarkt
en bloei had
zich veruit-
blottige scha-
leide. Ook
i lust, waar-
s veerkracht
de den eens
erwijdde den
al meer een
de, een luid-
ldidig bras-
onbeduiden-
en luchters,
werden. Hoe
genietingen
bedorven, en
trin gedood.
nde lucht al
stikstof door
n.

in ontaarde
rustelozen
en trok zich,
rkt terug.

en verlied
de kwijnde,
aar geschrijf

De glans
d, om niets
elooze rijme-
s was tot
ze Hervorm-
nen jammer,
dreef mee af
leven i.e.w.

geen enkel
Alles stond

stil, en door gisting en verrotting werd toen reeds onder den nog helderen waterspiegel de giftige moerasdamp gevormd, die straks zoo vernielend werken zou. Ja, zóó verbasterd en ontwaard was geheel ons nationale leven, dat men ons zocht om ons goud, maar in 't hart ons verachtte, en het fiere Holland van weleer tot een spot, een aanstoot, een speelbal en een aanfluiting voor Europa's volkeren was geworden. Kortom het was een droevig getrouwe copie van Israël's volksleven in Uzzia's en Jotham's dagen, Overstelpende voorspoed: het goud, ons met handvolLEN in den schoot geworpen, maar te midden van dien rijkdom ons volk rijpend voor het verderf en juist door de veelheid der gaven van den Gever vervreemd.

Vinnig heeft Kuyper gevochten tegen taalgeknoui en taalbederf. Zijn eigen taal was een schitterend en boeiend model van plastisch, beeldend, lenig Nederlandsch.

De volgende tirade is te vinden in „Eenvormigheid, de vloek van het moderne leven" (p. 17—18):

Vroeger leefde de taal schier uitsluitend in den mond des volks, en moest elk die schrijven wou, de volkstaal dus in den mond des volks beluisteren. Maar thans heeft men geen tijd meer om telkens dat levend woordenboek na te slaan. Wie zou dat ook vergen kunnen van dat kriegelend heir van woordenlijmers, die dag aan dag met vellen vol geschrijfs de persen zweeten doen. Ocht met hun pover woordenschatje moeten ze toe, en komen ze daar niet mee uit, dan borgen ze zonder de minste wroeging aan hun taalgevoeten een noodhulp uit de trits van vreemde talen, die ze hebben aangeleerd. En ziet, dan komen ze met hun ontgie handen en mishandelen onze taal en verfronselen haar prachtig gewaad en bezoedelen de blankheid van haar aangezicht, met hun onhollandsche vormen. Niet alsof Holland's taal, preutsch en nuffig, weren zou, al wat uit vreemde maatschap sproot. Och, als ge over vreemde dingen spreekt, moet ge ze wel bij hun vreemde naam noemen, of er is niemand, die u verstaat. Wie zou ook zoo ongestijf en onheusch willen zijn, om wat uit vreemde landen komt, zonder kus of keur den toegang tot onze erve te versperren. Neen, maar wat we wel van den vreemde eischen kunnen, het is, dat hij, 'slands wijs 'slands eer, zich naar onze wetten gedrage. En nu, dat juist wordt gemist. Van Zuid en Oost en West overstromen ze ons, en zoeken zich ongevraagd als huisvrienden bij ons in te dringen, en eens de deur binnen, dan vergeten ze alle vormen van kiescheheid, en spelen duchtig den baas, om met hun vreemde fratsen geheel het huishouden onzer taal in verwar- ring te brengen. En waarlijk, dat vandalisme heeft het in de vernieling onzer taalpracht reeds vër gebracht. Lees ze maar die advertentiën onzer lagere handelswereld, dat mengelmoes van een eigen taaltje, doorspekt en doorregen met een stel van dubbelge- kruiste basterdwoorden, die bij hen alleen „voorradij" zijn. Om bij gebrek aan advertentiën zich de loef niet te laten afsteken, koelen de kleine courantiertjes hun spijt, door dat soort nieuw-modisch taalgeknoui op zekeren afstand in hun „leading-article's" na te volgen. Dan komen de heele en halve vertalers van weinig gezochte romans. In menig stichtelijk geschrijf wordt hij voorbaat een proefje van dat ontzinde Hol- landsch tot ver naar onze achterbuurten gezonden. En zelfs menig geleerd werk, ja niet zelden de stuk- ken van staatswege uitgegeven, leveren maar al te zeer het droevig bewijs, hoe die taalverdervende in- vloed zich in al wijder en hooger kringen bespeuren laat. En ja, de gesproken taal is taalier, wijl ze leeft, — maar toch wie het geradbraakt taaltje onzer „Heeren Reizigers" het wanhopend poespas onzer winkelbedien- den, en het koddig allegaartje onzer bonne's ooit be- luisterd heeft, behoeft het van niemand meer te hooren, hoe wondervr dat barbaarsche taalgehuusel het in de verbastering van ons Hollandsch reeds heeft gebracht.

H.

C. V.

Vóór en tegen geheime synodes. (VI.) (Slot.)

We gaven aan onze lezers kennis van enkele stukken, die tegenstanders van geheime synodes (onder de Waldenzen) gaarne in hun blad hadden willen zien opnemen, maar die geweigerd waren. De oorzaak diert weigering bleek niet zoozeer bij de redactie als wel bij de „leiding" van de Kerk te liggen; deze stuurt in de richting van niet-openbare synodes. Met de leiding is bijzonderlijk één „moderator" (bestuurder) belast: Prof. Camba.

Nu is sinds dien over deze aangelegenheid wel een en ander te doen geweest. De Rivoir, één dergenen, van wie een artikel geweigerd was, gaf van inhoud en weigering van zijn stuk kennis aan zijn collega's. Daarop is toen van andere zijde geantwoord; maar omdat dit antwoord vertrouwelijk is, leent het zich niet voor nadere mededeelingen.

Wel mogen we iets citeeren uit de repliek, die De Rivoir dan weer heeft laten volgen op gemeld ver- trouwelijk stuk. Uiteraard beperken we ons daarbij tot de zakelijke kwesties. O.m. schrijft De Rivoir (aan zijn collega's):

Voor wat mij betreft, kan ik welbewust verklaren, dat het niet mijn bedoeling is geweest, wien ook maar met mijn houding te beleedigen; ik heb eenvoudig gehandeld, zooals ik moende verplicht te zijn, om mij te verzetten tegen tendenzen die, als zij niet gestuit worden, ernstig nadeel (naar mijn oordeel althans), kunnen brengen aan de Kerk. En men meene zelfs niet dat ik een stem van protest heb laten hooren, gedreven door het minderwaardig ge-

voel van iemand die zich beleedigd acht, omdat een artikel van hem niet aan de pers is gegeven: mijn protest gaat uit tegen het „stelsel", dat een vrije discussie over onderwerpen van zuiver kerkelijken aard verstikt.

Vervolgens constateert De Rivoir, dat de bladen der Kerk gereserveerd schijnen te zijn voor de stroomingen en de ideeën, die de goedkeuring hebben van den moderator. De „leiding" der Kerk tracht de stem, die voor openbaarheid der synodes pleit, te verhinderen, aan het woord te komen; geeft intusschen daarvoor de reden niet aan, doch verwijst naar later te verwachten uiteenzettingen.

Daarna wijst De Rivoir de verdachtmaking af, alsof zijn pleiten voor openbare zittingen niet zoozeer uit een democratischen als wel uit een demagogischen zin te verklaren zou zijn (de wereld draait overal op dezelfde manier, K. S.). Demagogie? — maar De Rivoir had zijn artikel toch alleen maar aan de collega's gezonden? Overigens maakt De Rivoir een fijne opmerking:

Maar juist die beschuldiging van „demagogie" maakt onze discussie interessant en belangrijk. Is deze verwarring, die er is tusschen de termen, die betrekking hebben op het politieke leven (demagogie tegenover democratie) met die welke het leven der Kerk betreffen (universeel priesterschap en pres- byterianisme tegenover episcopalisme...), is deze verwarring niet een ernstig symptoom van onzen toe- stand?

Het ware in onze eigen kerken te wenschen, dat som- migen beter den fijnen zin van deze opmerking voelden. Ik herinner me, hoe iemand eens alleen reeds een in ons blad gegeven herinnering aan de schare van profeten, priesters en koningen rangschikte onder de demagogie en zulk fraais. Kerkelijk denken valt soms zwaar.

De Rivoir vervolgt:

Loopen wij geen gevaar verwarring te brengen en de Kerk te willen regereen zooals een of andere open- bare instelling (openbaar-officieel instituut) bestuurd wordt? Hebben de leeken, het volk van de Kerk, het recht de problemen der gemeenschap te kennen en in laatste onderzoek op te lossen, ja of neen? Is het gevaarlijk voor de Kerk, ja of neen, onderscheid te maken tusschen haar leden en de verantwoordelijk- heid te beperken tot een categorie personen? Is het demagogie te waarschuwen tegen deze gevaren? Of is het niet veelmeer een „plicht" (ik spreek niet van een recht, want ten opzichte van de Kerk zijn er slechts plichten).

Nog een ander „argument" was tegen De Rivoir inge- bracht, zoo schrijft hij: De tijden waren zoo ernstig, en nu moeten we toch onze eenheid bewaren? zoo was opgemerkt. Hierop antwoordt De Rivoir als volgt:

Niemand kan ontkennen, dat de tijden moeilijk zijn, en wij sympathiseeren allen, ook degenen die soms meningsverschillen hebben, met wie de ernstige ver- antwoordelijkheid voor de Kerk heeft. Indien de moeilijke tijden de evangelische beginselen kosten be- dreigen, dan moet er niet om eenheid gevraagd wor- den, dan moet zij reeds bestaan, als wij waarlijk den geest der Hervorming hebben; maar de moeilijke tijden zijn ook een gevaar en een ernstig gevaar, een ver- leiding en een zeer sterke verleiding, n.l. om — misschien onbewust — ons vrouwen te stellen in stelsels, die niets te maken hebben met het leven der Kerk. Is misschien niet het zich laten leiden door de omstandigheden het ernstigste gevaar, dat een Kerk kan bedreigen? En dat het gevaar bestaat, wordt bewezen door het laten varen van het pres- byterianische principe, hetgeen is goedgekeurd door de Synode onder voorwendsel van de moeilijke tijden... ik bedoel de opschorting van de parochiale autonomie.

Ik moet eindigen. In de hoop, dat al het persoon- lijke verdwijne en dat een rustige discussie blijve met het doel de Kerk te dienen, verzoek ik U mijn broederlijke groeten te aanvaarden.

GUIDO RIVOIR.

Dat hier onderscheiden factoren de gedachtenwisse- ling beheerschen, is wel duidelijk. Maar één dier factoren teekent zich aanstonds scherp af: het pres- byteriale kerkrecht wordt verdronken ten faveure van het episcopale. De leiding wordt almeer aan de plaat- selijke kerken ontnomen en in de handen van „com- missies" en van personen gelegd. En de nadere verantwoording ter zake van de in geding zijnde kwesties (tot die van het recht der gemeenschap zelf toe) wordt meer en meer een kwestie van slechts enkelen.

Maar dat is óók een manier om Christus' Koning- schap in de kerk te weerstaan. Want Hij heeft geen hiërarchie, en ook geen oligarchie geplaatst boven Zijn kerk, doch Zijn Woord, om naar te leven. En Hij heeft ze vrijgemaakt, en geeft de eer van dit Zijn werk aan anderen niet.

Rumoer van C.D.U.-ers.

In „Almelosche Kerkbode" schrijft De Milo het vol- gende:

Door bijzondere omstandigheden kwam ik onlangs in aanraking met de geschiedenis, die zich even na Pinksteren heeft afgespeeld in Glanerbrug, waar de ook ons niet onbekende De Joh. G. Lensink preekte over den heerlijken toestand der Pinkstergemeente.

In dat Schriftgedeelte komen de woorden voor: „En allen die geloofden, hadden alle dingen gemeen. En zij verkochten hun goederen en have, en verdeelden die aan allen, naardat elk van noode had."

Een gewoon meelevend Christen verwacht in de be- diening des Woords niets anders, dan dat nu ook inderdaad het Woord wordt bediend; d.w.z. dat nauwkeurig wordt nagegaan, wat onder die z.g.n. gemeenschap van goederen wel te verstaan zij, en of

die nu ook als norm moet dienen voor onzen tijd, enz. Zelfs ligt het voor de hand, dat in een predicaat van onzen tijd hierbij een vergelijking wordt gemaakt met de Socialistische beginselen en de C.D.U.-idealen.

Ik maak mij heel sterk, dat C.D.U.-broeders en -zusters niet het minste bezwaar zouden inhengen, wan- neer een poging werd gedaan, om de historie der Pinkstergemeente zoo te exegetiseeren, en als norm en ideaal te teekenen, dat hun opvattingen daardoor nieuwen steun ontvingen.

Nu De Lensink dit evenwel niet heeft gedaan, in- tegendeel op juiste wijze heeft geëxegeseerd en aan- getoond dat de Jeruzalemsche geschiedenis veeleer als baken in zee dan als navolgenswaardig ideaal dient aangewend, en eveneens dat wat in dit opzicht S.D.A. en C.D.U. willen iets anders is dan wat de Schrift ons leert, nu is Leiden in last.

Vijf broeders liepen de kerk uit.

Vervolgens vertelt De Milo iets van het fraaie ge- schrift, dat hierop van de zijde der C. D. U. gevolgd is in „De Christendemocraten". De Milo besluit:

Onder zulke geesten kan naar mijn overtuiging geen waarlijk Gereformeerde zich thuis gevoelen.

Hun spraak maakt hen openbaar.

En die spraak is niet die van den Pinkstergeest.

Ook wij kwamen door bijzondere omstandigheden met deze kwestie in contact, en willen eveneens gaarne be- tuigen, dat van misbruik van den kansel geen sprake geweest is. Er was alleen maar getrouwe dienst des Woords.

Opstandigheid.

De J. J. Buskes schreef in het „Chr Soc. Dagblad":

Wij moeten vragen en doorvragen tot het einde toe. De Psalmen zijn er vol van en het boek Job doet niet anders dan vragen. Je vindt in den bijbel geen tamheid en makheid, maar felheid en hartstocht. Een kind van God durft aan God te vragen: Waarom vergeet Gij mij? Waarom ga ik in het zwart? en tot God te zeggen: Gij zijt veranderd in een wreede tegen mij en Gij vervolgt mij als een wild dier! Is dat geen op- standigheid? Ja, dat is opstandigheid, maar een op- standigheid, die doorvraagt tot het einde toe en met haar vragen tot God zelf komt, is God liever dan een te vroegtijdige berusting, die de vragen onderdrukt. Job spreekt zelfs in zijn opstandigheid goed van God. Maar zijn vrienden, die hun mooie en vrome theorieën ten beste geven, hebben God groot verdriet gedaan.

Het is weer verwarrende problemstelling. „Berus- ting", die „de vragen onderdrukt", bestaat niet. De echte berusting komt dan ook nooit te vroeg.

Predikant en voetbal.

Uit „Omhoog" knippen we:

Zaterdagmiddag is de voetbalwedstrijd gespeeld tusschen „De Wolven" en „De Zwiepen". De namen van het eerstgenoemde elftal zijn in het vorige no. van „Omhoog" vermeld. De spelers van „De Zwie- pen" waren: Annink, ter Brugge, Buma, Burks, Es- huis, Grooten, Hukker, de Jonge, v. d. Veen, Wazzink en Witte. Wij noemen ze hier in alphabetische volg- orde, omdat wij verzuimd hebben de opstelling te noteren. En bovendien werd de opstelling tijdens den wedstrijd nogal eens veranderd. Dit laatste wijst er al op, dat „De Zwiepen" het moeilijk hadden. Zij hebben gedaan wat zij konden, maar konden het tegen „De Wolven" niet bolwerken. In de eerste helft ging het tamelijk gelijk op, maar in de tweede helft... Het resultaat was een 9—2 overwinning voor „De Wolven". Nu moet gezegd worden, dat „De Zwiepen" ook het geluk niet mee hadden. De scheids- rechter Nordbeck leidde voortreffelijk. Niets ontging hem. Wij behoeven niet te zeggen, dat de wedstrijd in volkomen harmonie werd gespeeld. Na afloop werd onmiddellijk gesproken over een tweeden wedstrijd om aan „De Zwiepen" gelegenheid te geven revanche te nemen. Alle spelers werden door De de Wolf en De Zwiep uitgenodigd voor een gezellig samen- zijn, dat na Paschen gehouden zal worden.

Wij willen nog een korte nabeschouwing houden. Niet over het spel van de voetballers, maar over den wedstrijd als zoodanig. Wij zijn heel blij, dat dit kon gebeuren, dat de verhouding tusschen de predikan- ten en hun leerlingen zóó is, dat de predikanten be- trokken worden ook in deze zijde van het leven der jonge menschen. Daardoor toch wordt de band, die gelegd is, wel zeer versterkt. Prachtig is het, dat zij kunnen samengaan in de ernst en in de vreugde, in de spanning en in de ontspanning. De predikanten hebben met hun leerlingen vele goede, heilige uren tijdens de catechisatie beleefd. De avond van de aan- neming, de dag van de bevestiging bracht hen samen in heilige verbondenheid. De herinnering aan deze uren blijft, zij hebben hun merk in het hart geschre- ven. Wat in deze uren verworven werd zal aan het leven kracht geven. Maar dit alles blijft gezond. Men verwarre het door-God-gegrepen-zijn, de heilige ontroering, niet met een flauwe, weeë, zoetelijke „stemming", die ongezond is en zoo heel licht oor- zaak is van huichelarij en oppervlakkige sentimenta- liteit, die doet denken aan de atmosfeer van de broeikas. Een sentimenteële „stemming" is iets an- ders dan de ware ontroering.

Naast den pastoor treedt nu ook de dominee op voor „den eersten" (en tweeden) „trap". Ook wij hebben zoo onze gedachten over sentimentaliteit etc. Maar we hopen toch, dat onze predikanten dezen weg niet op zullen gaan. Laat de dwang van zulk een organi- satie voor ons niet noodig wezen.

Beginselvastheid identiek met ongeloof.

In het „Algemeen Weekblad voor Christendom en Cultuur" schrijft dhr V. Sickinga een ingezonden stuk betreffende de „kerk-reorganisatie". We lezen:

Ik wil beginnen eerlijk te bekennen, dat ik op dit punt geheel niet deskundig ben en zelfs den inhoud